

Crna Gora

Ministarstvo zdravlja, rada
i socijalnog staranja

Saopštenje povodom obilježavanja 17. oktobra - Međunarodnog dana borbe protiv siromaštva

Dana 17. oktobra, prije 21 godinu u Parizu se okupilo sto hiljada ljudi, kako bi odali počast žrtvama siromaštva, gladi i nasilja. Od 1992. ovaj dan proglašen je Međunarodnim danom borbe protiv siromaštva.

Razvijene zemlje svijeta ističu da je politički i moralno neprihvatljivo da više od milijarde ljudi na planeti preživaljava sa manje od jednog eura dnevno, a od obećanih donacija jedva se ostvaruje četvrtina, kako pokazuju analize Svjetske banke. Procjenjuje se da je u Evropskoj uniji siromašno čak 43 miliona ljudi.

Vlada Crne Gore je, i pored činjenice da je Crna Gora izašla iz IDA statusa, tj. da ne pripada grupi zemalja koje dobijaju kredite pod povlaštenim uslovima, te da Strategija za smanjenje siromaštva više ne predstavlja zahtjev međunarodne zajednice za odobravanje kredita, i dalje odlučna da nastavi sa sprovođenjem aktivnosti koje doprinose unaprijeđenju kvaliteta života njenih građana sa posebnim akcentom na najugroženije kategorije stanovništva. U toj namjeri, Vlada Crne Gore je u julu 2007.g. usvojila Strategiju za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, koja je usmjerena na uključivanje marginalizovanih grupa stanovništva u sve oblasti društvenog života. Ova Strategija se bazira na četiri ključne oblasti, a to su: zdravstvo, obrazovanje, socijalna zaštita i zapošljavanje, od kojih zavisi unaprijeđenje socijalnog i ekonomskog položaja ranjivih grupa stanovništva. SSSSI obuhvata 161 projekat iz navedenih prioriternih oblasti.

Ciljevima Strategije iz oblasti **zdravstva** predviđeno je: očuvanje i unaprijeđenje zdravlja i zdravstvene zaštite stanovništva i smanjenje nejednakosti u zdravlju, poboljšanje kvaliteta usluga u zdravstvu, posebno za socijalno ugrožene grupe.

U sektoru obrazovanja, u toku 2007. godine nastavljen je proces implementacije novih obrazovnih programa za djecu sa posebnim potrebama u tri specijalizovane ustanove, nastavljena je dodjela studentskih kredita, stiendija talentovanim učenicima i studentima, dodijeljena mjesta u učeničkim i studentskim domovima i obezbijedena participacija

prevoza za učenike osnovnih i srednjih škola i studente. Posebna pažnja je posvećena inkluziji romske djece u obrazovni proces. Izgrađena su tri nova školska oprema, rekonstruisan je veliki broj školskih objekata i nastavljeno je opremanje škola računarima i računarskom opremom.

U oblasti *tržišta rada* značajno je unaprijeđeno zakonodavstvo, a takođe se sprovode redovne aktivnosti među kojima su javni radovi, zapošljavanje lica sa invaliditetom, zapošljavanje teže zapošljivih lica, radno angažovanje nerezidentnih lica, projekti obuke nezaposlenih, rješavanje problema tehno-ekonomskih viškova i program kontinuiranog stimulisanja preduzetništva.

Zapošljavanje lica sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih lica - Poslednjih 5-6 godina na tržištu rada je prisutan trend smanjenja broja nezaposlenih. Uporedo sa ovom pojavom mijenja se i struktura nezaposlenih, medju kojima je sve više lica sa preprekama u zapošljavanju, kao što su: lica sa invaliditetom, dugotrajno nezaposlena lica, zavisnici od alkohola i droge, lica sa hroničnim bolestima, psiho- fizičkim problemima, samohrane majke, pripadnici etničkih grupa, tehno-ekonomski viškovi i drugi.

Iz oblasti **socijalne i dječje zaštite** sprovodi se niz sistemskih i vaninstitucionalnih mjera i aktivnosti koje treba da doprinesu snaženju socijalne sigurnosti siromašnih i rizičnih djelova populacije i ublažavanja najtežih posljedica siromaštva. U proteklom periodu urađeno je:

- *Strategija razvoja socijalne i dječje zaštite 2008-2012*, čiji je osnovni cilj razvoj mreže efikasnih usluga, izgradnja institucija i garantovanje osnovnih prava koja obezbjeđuju zaštitu porodice, pojedinaca i grupa u najmanje restriktivnom okruženju, čineći ih jednako dostupnim svim korisnicima i djelotvornim u pružanju podrške ranjivim grupama.
- *Strategija za integraciju osoba sa invaliditetom 2008-2016 god*, čiji je osnovni cilj unapređenje položaja osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori i njihovo uključivanje u sve oblasti društva na ravnopravnoj osnovi u skladu sa socijalnim modelom pristupa invalidnosti.
- *Strategija razvoja socijalne zaštite starih lica 2008-2012 god.*, čiji je osnovni cilj usmjeren na poboljšanje njihovog socijalnog statusa, jačanje društvene kohezije, podsticanju i njegovanju nezavisnosti i sposobnosti starih lica da pomognu sami sebi i predupređivanje pojava njihove marginalizacije..
- Takođe su vođene aktivnosti na izgradnji objekta za palijativnu njegu ukupne neto površine 3.786 m² u krugu kompleksa Doma starih „Grabovac“ Risan.
- Takođe su realizovane aktivnosti na izgradnji Doma starih u Bijelom Polju, kapaciteta 300 mjesta, za koje je finansijska sredstva obezbijedila lokalna samouprava i Vlada Crne Gore.

- Ministarstvo zdravlja, rada i socijalnog staranja, u saradnji sa institucijama iz oblasti socijalne i dječje zaštite vodilo je stalne aktivnosti u cilju zaštite lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe, shodno Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti. U protekloj godini za ove namjene iz Budžeta je izdvojeno je oko 32.5 miliona eura.
- Tokom protekle godine realizovana su dva programa pomoći socijalno najugroženijim kategorijama građana za plaćanje troškova električne energije. Za ove namjene potrošeno je oko 2 miliona eura. I u ovoj godini je takođe najavljeno subvencioniranje ranjive populacije.

Što se tiče romske populacije, Strategijom za za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori, realizovani su projekti u raznim oblastima u vrijednosti od 400.000 eura, koji su finansirani iz državnog budžeta.

U okviru projekta Strategija razvoja i redukcija siromaštva (SRRS), Ministarstvo zdravlja, rada i socijalnog staranja, uz podršku Svjetske banke, realizuje projekat *Jačanje kapaciteta za implementaciju SRRS*. Ovaj projekat obuhvata niz aktivnosti koje su usmjerene na izgradnju institucionalnih kapaciteta za redovno praćenje kretanja siromaštva i predlaganje i sprovođenje konkretnih mjera za njegovo suzbijanje.

U okviru ovog projekta dodijeljeno je 5 malih grantova nevladinim organizacijama koje se bave problematikom djece sa posebnim potrebama, zdravljem i liječenjem romske populacije, psihosocijalnom podrškom starima, vakcinacijom i revakcinacijom djece, socijalizacijom i unaprijeđenjem zdravstvene zaštite starih u ruralnim oblastima, zaštitom mladih od upotrebe i posljedica od droge, unaprijeđenjem metoda liječenja bolesti zavisnosti i promovisanjem zdravog života i problemima žena i djece žrtava nasilja.

Takođe je izvršena nabavka opreme za Centre za socijalni rad, koja će u mnogome olakšati i unaprijediti njihov rad i obezbijediti kvalitetnije sprovođenje socijalne politike na lokalnom nivou. Nadalje, sprovedena je obuka vladinih službenika i stvoreni su preduslovi za uključivanje konkretnih projekata i politika za smanjenje siromaštva u godišnji budžet, obezbijeđen je statistički program za kontrolu i analizu podataka o siromaštvu, koji će MONSTAT-u omogućiti jednostavniju i sveobuhvatniju analizu podataka.

MONSTAT od 2006. godine radi analizu siromaštva, izračunavajući glavne indikatore siromaštva koristeći liniju siromaštva od 144,68€ po ekvivalentnoj odrasloj osobi:

	2005	2006
Nacionalna apsolutna linija siromaštva u €/mesečno/ekvivalentna odrasla osoba	144.68	
Stopa siromaštva (%)	11.3	11.3
95% interval povjerenja	[8.5, 14.1]	[8.8, 13.8]
Jaz siromaštva (%)	2.1	1.9

Oštrina siromaštva (%)	0.7	0.6
Linija siromaštva kao % ukupne potrošnje	52.6	53.6
Prosječna potrošnja siromašnih kao % ukupne potrošnje	42.8	44.4
Prosječni deficit (%)	18.7	17.2
Procijenjeni broj stanovnika	622,851	625,142
Procijenjeni broj siromašnih	70,495	70,686

Procjene siromaštva za 2005. i 2006.g. zasnovane su na novouspostavljenoj nacionalnoj liniji siromaštva koja je napravljena u skladu sa metodologijom koju preporučuje Svjetska Banka. Obračun se zasniva na podacima Ankete o potrošnji domaćinstava koju je prikupio Monstat. Analiza otkriva da je 11,3% stanovništva, ili skoro 71000 građana Crne Gore bilo siromašno u 2006. godini. Stopa siromaštva stagnirala je između 2005. i 2006. godine, ali je dubina siromaštva opala. Nejednakost potrošnje i prihoda je takođe opala. Trenutno je u toku dalji analitički rad na pripremi ažuriranih procjena siromaštva za Crnu Goru koristeći podatke iz Ankete o potrošnji domaćinstva (APD) 2007.

Analiza strukture potrošnje i profila siromašnih pokazuje da siromašni u Crnoj Gori, kao i u većini država, imaju nepovoljnu strukturu ishrane i potrošnje, loše stambene uslove i otežani pristup javno obezbijeđenim uslugama. Veća domaćinstva imaju više izgleda da budu siromašna. Obrazovanje i status na tržištu rada za nosioca domaćinstva snažno utiče na status siromaštva svih članova domaćinstva. Rizik od siromaštva je najmanji za one čiji je nosilac domaćinstva osoba sa visokim obrazovanjem i osoba sa plaćenim zaposlenjem. Seosko stanovništvo suočava se sa značajno većim rizikom od siromaštva nego gradsko stanovništvo. Takođe se otkriva veća pojava siromaštva na sjeveru nego u drugim dijelovima države.